

doc. dr. sc. Sanja Sever Mališ

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska
ssever@efzg.hr

doc. dr. sc. Ana Novak

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska
anovak@efzg.hr

Mateja Brozović, mag. oec.

Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska
mbrozovic@efzg.hr

SUBJEKTI OD JAVNOG INTERESA U ODABRANIM ZEMLJAMA – DEFINIRANJE I POSEBNI ZAHTJEVI ZAKONSKE REVIZIJE

Pregledni rad

Sažetak

Subjektima od javnog interesa u pravilu se smatraju pravne osobe o čijem poslovanju ovisi najveći broj interesno-utjecajnih skupina, odnosno društvo u cjelini. S obzirom da se javni interes može definirati na različite načine, definicija subjekata od javnog interesa se također u određenoj mjeri razlikuje među različitim zemljama. Zajedničkim regulatornim pristupom na razini Europske Unije nastoji se osigurati usklađivanje i ujednačena primjena pravila na razini država članica, no ne u potpunosti. Unatoč usvojenoj definiciji subjekata od javnog interesa u sklopu Direktive Europskog parlamenta i Vijeća, državama članicama je još uvijek dana mogućnost da na nacionalnoj razini modificiraju definiciju, ovisno o specifičnostima javnog interesa svake zemlje. Cilj rada je istražiti u kojoj mjeri članice Europske unije koriste tu pogodnost i na koji način definiraju subjekte od javnog interesa u svojim nacionalnim zakonodavstvima. Pritom će najveći naglasak biti na Republici Hrvatskoj, gdje su subjekti od javnog interesa detaljno definirani u novom Zakonu o računovodstvu.

Definiranje subjekata od javnog interesa je osobito značajno s aspekta zakonske revizije financijskih izvještaja. Budući da se radi o subjektima za čije je financijske izvještaje zainteresirana široka skupina korisnika, logično je da se za njihovu reviziju postavljaju dodatni zahtjevi. Time se nastoji osigurati integritet, neovisnost, objektivnost, transparentnost i pouzdanost revizorskih društava koji obavljaju zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa. Rad daje pregled specifičnosti revizije takvih subjekata prema Direktivi i Uredbi na razini Europske unije. Također je istraženo u kojoj mjeri ti dodatni zahtjevi pogađaju revizorska

društva, odnosno kakva je koncentracija na revizijskom tržištu subjekata od javnog interesa.

Rezultati istraživanja pokazuju da postoje značajne razlike u načinu na koji članice Europske unije definiraju subjekte od javnog interesa. Određene zemlje su pritom usvojile minimalne zahtjeve prema Direktivi, dok su druge zemlje iskoristile pogodnost proširenja definicije na dodatne subjekte. U smislu opsežnosti i proširenja definicije se ističe Republika Hrvatska, zajedno sa zemljama poput Italije, Rumunjske i Slovačke. Istraživanje je također pokazalo da se pred revizorska društva koja revidiraju takve subjekta nameću znatno stroži zahtjevi vezani uz neovisnost, naknade, kontrolu kvalitete te izvještavanje. Dodatni zahtjevi u najvećoj mjeri utječu na velika revizorska društva, odnosno društva iz skupine Velike Četvorke, s obzirom da je njihov tržišni udio u slučaju subjekata od javnog interesa očekivano najveći u većini zemalja.

Ključne riječi: *subjekti od javnog interesa, zakonska revizija, Republika Hrvatska, Europska unija.*

JEL: M41, M42

1. UVOD

Zakonska revizija financijskih izvještaja ima važnu ulogu u poticanju transparentnosti i učinkovitosti tržišta kapitala te cjelokupnog financijskog sustava. Njezina uloga se posebno ističe u slučaju subjekata od javnog interesa, koji su zbog svojih karakteristika i širokog kruga interesno-utjecajnih skupina posebno regulirani i nadzirani. U skladu s time, velika pažnja prilikom provođenja revizorske reforme u Europskoj uniji je posvećena upravo subjektima od javnog interesa i revizorskim društvima koja su angažirana od strane tih subjekata.

Glavni ciljevi ovog rada su: 1) istražiti regulatorni okvir vezan uz zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa na razini Europske unije, 2) ispitati kako su subjekti od javnog interesa definirani unutar nacionalnih zakonodavstva zemalja članica Europske unije te koliko su izražena odstupanja u odnosu na osnovne odredbe Direktive Europske unije, 3) analizirati kakva je koncentracija na revizorskom tržištu subjekata od javnog interesa radi donošenja zaključaka o tome koliki broj revizorskih društava je pogođen specifičnim tretmanom subjekata od javnog interesa.

2. GLAVNE ODREDNICE REFORME REVIZIJSKOG TRŽIŠTA EUROPSKE UNIJE

Reforma revizorskog tržišta uslijedila je kao posljedica svjetske financijske krize iz 2008. godine s ciljem jačanja stabilnosti cjelokupnog financijskog sustava. Veliku ulogu u financijskoj krizi imale su banke, fondovi, agencije za kreditni rejting, regulatori i središnje banke, no također treba uzeti u obzir da su mnoge od navedenih institucija dobile pozitivno mišljenje revizora unatoč problemima i nepravilnostima koji su očito postojali u njihovom poslovanju. Prema tome, javila se potreba za detaljnom analizom i preispitivanjem uloge revizora te postojećeg regulatornog okvira.

Može se reći da je revizorska reforma na razini Europske unije započela 2010. godine kad je Europska komisija objavila tzv. Zelenu knjigu pod naslovom „Politika revizije: Pouke iz krize“ (engl. *Green paper „Audit policy: Lessons from the crisis“*), gdje je istaknuto da je kvalitetna revizija ključna za ponovno uspostavljanje povjerenja investitora u financijske izvještaje i financijski sustav (Europska komisija, 2010., 3.). Analizom revizorskog tržišta su identificirani ključni problemi, koji između ostaloga uključuju sljedeće: 1) veliku koncentraciju na tržištu revizije Europske unije, 2) pitanja kvalitete revizije i neovisnosti revizora, 3) potencijalne rizike vezane uz revizorske naknade (Le Vourc'h, Morand, 2011., 4-5). Velika tržišna koncentracija je nastala kao posljedica izraženih aktivnosti spajanja i pripajanja revizorskih društava te zbog značajnih barijera za rast i razvoj malih i srednjih revizorskih društava, pogotovo na tržištu kotirajućih poduzeća. Tržišne strukture u kojima postoji nekoliko velikih revizorskih društava koja dominiraju tržištem mogu ugroziti stabilnost cjelokupnog financijskog sustava u slučaju propasti jednog od tih društava. S druge strane, duljina revizorskog angažmana i situacije kad revizorsko društvo koje obavlja zakonsku reviziju većinu prihoda kod određenog klijenta ostvaruje pružanjem nerevizorskih usluga mogu ugroziti neovisnost revizora, a time utjecati i na kvalitetu revizije. Nadalje, rizici vezani uz visinu revizorske naknade uključuju mogućnosti da velika revizorska društva zbog svog velikog tržišnog udjela i visoke pregovaračke moći počnu diktirati i postavljati cijene. Osim ključnih problema, koji su identificirani na razini gotovo svih država članica Europske unije, također je uočeno da se nacionalna tržišta revizije znatno razlikuju, pogotovo po pitanju regulatornog okvira. U skladu s time, revizorska reforma je bila usmjerena i na harmonizaciju revizorskih tržišta zemalja članica Europske unije.

Kao glavni ciljevi revizorske reforme na razini Europske unije mogu se istaknuti (Europska komisija, 2010., 1-2.):

1. utvrditi postoji li mogućnost za smanjenje jaza između očekivanja investitora i koristi koje revizija stvarno pruža;
2. istražiti načine na koje se može poboljšati komunikacija revizora s korisnicima revizije i regulatorima po pitanju obuhvata posla koji su revizor obavili i pitanja koja su uočili prilikom obavljanja revizije;
3. ispitati postoje li sukobi interesa u postojećem sustavu revizije te koji bi bili odgovarajući postupci za uklanjanje mogućih sukoba interesa i osiguranje neovisnosti revizora;
4. osigurati učinkovit i neovisan javni nadzor revizije diljem Europske unije;
5. identificirati postoji li sistematski rizik povezan uz propast jednog od velikih revizorskih društava kao posljedica visoke tržišne koncentracije;
6. poboljšati mobilnost revizora i revizorskih društava na jedinstvenom tržištu Europske unije;
7. ispitati mogućnosti smanjenja regulatornih zahtjeva za mala i srednja poduzeća radi smanjenja administrativne opterećenosti.

Navedeni ciljevi su nakon nekoliko godina rasprava i dogovora 2014. godine rezultirali novim pravilima obavljanja zakonske revizije na području Europske unije u obliku izmijenjene Direktive (Direktiva 2014/56/EU) i nove Uredbe koja uređuje reviziju subjekta od javnog interesa (Uredba 537/2014/EU). Državama članicama je dan rok od dvije godine da se prilagode i implementiraju nove odredbe u nacionalna zakonodavstva, a nova pravila se primjenjuju od 17. lipnja 2016. godine. Za razliku od Direktive, Uredba se direktno primjenjuje na sve države članice i ne mora se implementirati u nacionalna zakonodavstva.

3. REGULATORNI OKVIR ZAKONSKE REVIZIJE SUBJEKATA OD JAVNOG INTERESA NA RAZINI EUROPSKE UNIJE

Izmijenjena Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća obuhvaća sljedeća područja: 1) ključne definicije (npr. subjekata od javnog interesa, revizorskih društava), 2) usvajanje Međunarodnih revizorskih standarda od strane Europske unije, 3) sustav javnog nadzora na razini Europske unije i nacionalnoj razini, 4) strukturu i ulogu revizorskih odbora subjekata od javnog interesa, 5) mobilnost revizora na tržištu Europske unije, 6) istražne radnje i sankcije, 7) upravljanje revizorskim društvima itd. (Mazars, 2014., 9-10.). Između ostaloga, navedenom Direktivom je definiran i obuhvat subjekata od javnog interesa.

S obzirom da se kod subjekata od javnog interesa radi o društvima koja utječu na veliki broj interesno-utjecajnih skupina, Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća propisani su specifični zahtjevi za zakonsku reviziju financijskih izvještaja takvih subjekata. Uredba se sastoji od četiri glavna segmenta: 1) predmet, područje primjene i definicije; 2) uvjeti za obavljanje zakonske revizije subjekata od javnog interesa; 3) imenovanje ovlaštenih revizora ili revizorskih društava od strane subjekata od javnog interesa; te 4) nadzor nad djelatnostima ovlaštenih revizora i revizorskih društava koji obavljaju zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa.

3.1. Definiranje subjekata od javnog interesa sukladno Direktivi Europske unije

Određivanje subjekata od javnog interesa i uređivanje njihove zakonske revizije trebalo bi doprinijeti jačanju neovisnosti, odgovornosti, transparentnosti i pouzdanosti revizorskih društava koja obavljaju zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa te na taj način utjecati na kvalitetu revizije u Europskoj uniji i stvoriti pretpostavke za nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Definicija subjekata od javnog interesa koja je sastavni dio Direktive iz 2014. godine uključuje sljedeće skupine subjekata:

1. subjekte koje regulira zakonodavstvo države članice i čijim se prenosivim vrijednosnicama trguje na reguliranom tržištu bilo koje države članice;
2. kreditne ustanove;
3. osiguravajuća društva;
4. subjekte koje su države članice odredile kao subjekte od javnog interesa, primjerice poduzeća koja zbog prirode svog poslovanja, svoje veličine ili broja zaposlenika predstavljaju društva od velikog javnog značaja.

Subjekti od javnog interesa imaju veliki broj interesno-utjecajnih skupina i bave se djelatnostima koje čine temelj financijskog sustava. Prema tome, korisnicima financijskih izvještaja takvih subjekata je potrebno pružiti posebnu zaštitu na način da se poduzmu dodatni naponi kako bi njihovi financijski izvještaji bili realni i objektivni. Vidljivo je kako je zemljama članicama dana opcija da uvedu dodatne kriterije prilikom definiranja subjekata od javnog interesa, odnosno da na nacionalnoj razini identificiraju subjekte koji zbog svoje veličine, prirode poslovanja ili broja zaposlenika predstavljaju javni značaj.

Ako se definicija subjekata od javnog interesa usporedi s Direktivom iz 2006. godine (Direktiva 2006/43/EZ), može se primijetiti da nije došlo do velikih izmjena.

Kategorija kotirajućih poduzeća i subjekata koje su države članice odredile kao subjekte od javnog interesa su istovjetno definirane i u Direktivi iz 2006. godine, dok su u slučaju kreditnih ustanova i osiguravajućih društava uvedene izmjene da države članice više ne mogu isključiti nekotirajuće subjekte iz navedenih kategorija (Deloitte, 2015, 2).

3.2. Specifični zahtjevi za zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa

Iako se obuhvat subjekata od javnog interesa gotovo nije promijenio Direktivom iz 2014. godine, novost je Uredba koja propisuje specifične zahtjeve za zakonsku reviziju financijskih izvještaja subjekata od javnog interesa. U odnosu na ostale obveznike revizije, dodatni zahtjevi koji se odnose na subjekte od javnog interesa uključuju područja navedena u tablici 1.

Tablica 1. Pregled specifičnih zahtjeva za zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa

<ul style="list-style-type: none"> • detaljnije izvještavanje, gdje se ističe proširenje opsega revizorovog izvješća i dodatno izvješće za revizorski odbor 	<ul style="list-style-type: none"> • postavljanje ograničenja na naknade primljene za pružanje dozvoljenih nerevizorskih usluga
<ul style="list-style-type: none"> • uvođenje obvezne rotacije revizorskih društava 	<ul style="list-style-type: none"> • proširivanje ovlasti revizorskog odbora i poticanje njegove aktivne uključenosti
<ul style="list-style-type: none"> • zabrana pružanja određenih nerevizorskih usluga 	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje nadzora nad revizijom financijskih izvještaja subjekta od javnog interesa

Izvor: obrada autora prema (Europska komisija, 2016., 1.)

Obvezno izvještavanje revizorskih društava koji provode zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa je puno detaljnije u odnosu na ostale obveznike revizije te uključuje dodatne zahtjeve u vezi sadržaja revizorovog izvješća, dodano izvješće za revizorski odbor, izvješćivanje nadzornicima subjekata od javnog interesa, izvješće o transparentnosti te pružanje određenih informacija nadležnim tijelima. Od svih navedenih izvještaja, revizorsko izvješće je namijenjeno najširoj skupini korisnika, tako da je proširivanje njegovog sadržaja bilo usmjereno na smanjenje jaza očekivanja korisnika revizije. Uz osnovne elemente revizorovog izvješća, dodatno je potrebno objaviti (Europski parlament i Vijeće, 2014b, čl. 10):

1. informacije o imenovanju revizora (koje tijelo je imenovalo revizora, datum imenovanja i duljinu mandata),
2. informacije koje podupiru revizorovo mišljenje (u obliku opisa najznačajnijih rizika značajnih pogrešnih prikazivanja, sažetak odgovora revizora na te rizike te najvažnija zapažanja),
3. objašnjenje do koje se mjere zakonska revizija smatra sposobnom otkriti nepravilnosti (uključujući prijevaru),
4. informacije o nerevizorskim uslugama (što uključuje izjavu da nisu pružene zabranjene nerevizorske usluge i popis pruženih dozvoljenih nerevizorskih usluga).

Navedene izmjene su u skladu s izmijenjenim Međunarodnim revizorskim standardima, koji također zahtijevaju dodatno izvještavanje za subjekte od javnog interesa u obliku ključnih pitanja revizije (IAASB, 2015., 1.).

Obvezna rotacija revizora je mjera koja ograničava duljinu trajanja revizorskog angažmana kod istog klijenta. Sukladno Uredbi Europske unije, uvedena je obvezna rotacija revizorskog društva nakon 10 godina mandata, pri čemu je državama članica dopušteno da taj period produže za dodatnih 10 godina u slučaju provođenja javnog natječaja prilikom izbora revizora, odnosno za dodatnih 14 godina ako se radi o zajedničkoj reviziji (Europski parlament i Vijeće, 2014b, čl. 17). Navedena mjera bi trebala smanjiti koncentraciju na revizorskom tržištu subjekata od javnog interesa te povećati neovisnost revizorskih društava na način da im se onemogućiti stvaranje veza s klijentima koje bi ugrozile njihovu profesionalnost i skepticizam prilikom obavljanja revizije (Kim et al., 2015, 1103).

Neovisnost revizora subjekata od javnog interesa se dodatno nastoji ojačati ograničavanjem pružanja nerevizorskih usluga. Revizorsko društvo koje obavlja zakonsku reviziju subjekta od javnog interesa i svi članovi mreže kojoj revizorsko društvo pripada ne smiju pružati zabranjene nerevizorske usluge subjektu koji je predmet revizije, njegovom matičnom društvu ili društvima koja su pod njegovom kontrolom (Europski parlament i Vijeće, 2014b, čl. 5). Neke od zabranjenih nerevizorskih usluga uključuju porezne usluge, usluge upravljanja i donošenja odluka, knjigovodstvene usluge, usluge obračuna plaća, usluge interne revizije, pravne usluge itd. Što se tiče nerevizorskih usluga koje nisu uključene u popis zabranjenih usluga, uvedeno je ograničenje za visinu prihoda ostvarenih pružanjem takvih usluga. Naime, naknade za obavljanje nerevizorskih usluga ne smiju prelaziti 70% prosječne naknade za zakonsku reviziju u posljednje tri financijske godine (Mazars, 2014., 35.). Dosadašnja istraživanja o utjecaju pružanja nerevizorskih usluga klijentima kod kojih se obavlja zakonska revizija su pružila

različite rezultate. Neki istraživački smatraju da pružanje nerevizorskih usluga omogućava revizorskom društvu bolje razumijevanje poslovanja klijenta i mogućnost uočavanja nepravilnosti, što zapravo znači da postoji efekt „prelijevanja znanja“ (Svanstrom, 2013., 337.), dok druga istraživanja upućuju na ugrožavanje neovisnosti revizorskog društva i time kvalitete revizije (Krauss, Zülch, 2013., 305.). Pritom je uočeno da nije problem u naknadama za nerevizorske usluge koje su primljene u prošlim razdobljima, nego u potencijalnim budućim naknadama za nerevizorske usluge. Revizorsko društvo koje očekuje angažman u obliku nerevizorskih usluga u budućnosti ima veći rizik da će njegovi zaposlenici biti manje objektivni prilikom obavljanja zakonske revizije kako ne bi ugroziti potencijal za budućim zaradama (Goldwasser, 2002., 8.).

Uz ograničenja koja se postavljaju na visinu naknada primljenih za pružanje dozvoljenih nerevizorskih usluga, Uredbom Europske unije nastojala se smanjiti i ukupna izloženost ili ovisnost revizorskog društva o jednom klijentu. Kako bi se smanjili rizici da pojedini klijent utječe na odluke revizora prilikom obavljanja revizije financijskih izvještaja, predviđeni su dodatni postupci revizorskog odbora u slučaju kad naknade revizorskog društva u svakoj od zadnje tri uzastopne godine primljene od subjekta od javnog interesa predstavljaju više od 15% ukupnih naknada revizorskog društva. U tom slučaju je revizorski odbor dužan ispitati postoje li prijetnje neovisnosti i treba li aktivirati određene zaštitne mehanizme za ublažavanje tih prijetnji (Europski parlament i Vijeće, 2014b, čl. 4). Time se nastojala minimizirati prijetnja samo-interesa, gdje financijska ovisnost o jednom klijentu i strah od gubitka tog klijenta može ugroziti objektivnost i neovisnost revizora (IESBA, 2007., 11.), pogotovo prilikom izražavanja mišljenja.

Proces imenovanja revizora subjekata od javnog interesa se nastojao učiniti transparentnijim i otvorenijim na način da se aktivno uključi revizorski odbor i definira postupak izbora revizora. Revizorski odbor je odgovoran za podnošenje preporuke upravnom ili nadzornom tijelu subjekta koji je predmet revizije, pri čemu se preporuka u slučaju prvog angažmana ili prilikom rotacije revizora mora temeljiti na javnom natječaju. Pritom je zabranjeno da se izbor ograničava na određene kategorije ili popise ovlaštenih revizora, odnosno revizorskih društava (Europski parlament i Vijeće, 2014b, čl. 16). Iako je neosporno da će navedene odredbe doprinijeti transparentnosti prilikom imenovanja revizora, moguće su i potencijalne negativne posljedice. Na primjer, povećana konkurencija među revizorskim društvima može dovesti do cjenovnih ratova, što će povećati pregovaračku moć klijenta i omogućiti ugovaranje niže revizorske naknade te time smanjiti kvalitetu revizije (Le Vourc'h, Morand, 2011., 6.). Osim aktivnog sudjelovanja u procesu imenovanja revizora, revizorski odbor bi sukladno novim pravilima trebao obavljati i druge bitne zadaće sa svrhom osiguranja kvalitete revizije. Kako bi bio što učinkovitiji u tome, detaljno je propisano od kojih članova se mora

sastojati i koje moraju biti njihove kompetencije. Neke od njegovih zadaća su pratiti proces financijskog izvještavanja, djelotvornost unutarnjih sustava kontrole kvalitete i upravljanja rizikom poduzetnika, zakonsku reviziju financijskih izvještaja, ispitivati i pratiti neovisnost revizora i revizorskih društava, obavijestiti upravno ili nadzorno tijelo subjekta o ishodu zakonske revizije i slično (Europski parlament i Vijeće, 2014a, čl. 39). Budući da bi se revizorski odbor trebao sastojati od neovisnih i stručnih osoba koje imaju znanja o računovodstvu, reviziji i djelatnosti u kojoj subjekt posluje, proširivanje njegovih ovlasti bi zasigurno trebalo doprinijeti kvaliteti financijskog izvještavanja i zaštiti interesa vlasnika.

Zahtjevi koji se postavljaju za revizorska društva koja obavljaju zakonsku reviziju subjekata od javnog interesa su specifični i mnogo detaljniji od zahtjeva za ostale obveznike revizije. Također, treba uzeti u obzir da je državama članicama dana velika sloboda da modificiraju i uvedu dodatne zahtjeve, što dodatno otežava provođenje revizije. Prema tome, obuhvat definicije subjekata od javnog interesa ima veliku važnost i za sama poduzeća i revizorska društva.

4. REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA

Istraživanjem definicija subjekata od javnog interesa na nacionalnim razinama država članica Europske unije uočeno je u kojoj mjeri se obuhvat subjekata u nacionalnim zakonodavstvima razlikuje u odnosu na odredbe Direktive Europske unije i jesu li primjetna velika odstupanja. S obzirom na specifičnosti revizije takvih subjekata, također je bitno istražiti na koja revizorska društva takvi dodatni zahtjevi utječu. S obzirom da se u najvećoj mjeri radi o financijskim institucijama i kotirajućim poduzećima, može se očekivati da revizorska društva iz skupine Velike četvorke imaju dominantan udio na tržištu subjekata od javnog interesa, što znači da se zapravo mali broj najvećih revizorskih društava mora prilagoditi novim pravilima i specifičnim zahtjevima obavljanja zakonske revizije takvih subjekata.

4.1. Definiranje subjekata od javnog interesa u okviru nacionalnih zakonodavstava država članica Europske unije

Definicije subjekata od javnog interesa koje su sastavni dio Zakona o računovodstvu ili Zakona o reviziji pojedinačnih država članica Europske unije ukazuju da su primjetne značajne razlike, gdje su s jedne strane zemlje koje subjektima od javnog interesa smatraju samo jednu skupinu subjekata, odnosno kotirajuća poduzeća, dok su s druge strane zemlje koje imaju osam ili više kriterija za identificiranje subjekata od javnog interesa. Pregled kriterija za 28 članica Europske unije, Island i Norvešku dan je u tablici 2.

Tablica 2. Obuhvat definiranja subjekata od javnog interesa na nacionalnoj razini odabranih zemalja

Zemlja	Kotirajuća poduzeća	Kreditne ustanove	Osiguravajuća društva	Subjekti koje su odredile države članice	Mirovinski fondovi	UCITS / investicijski fondovi	Kriterij veličine	Državna poduzeća	Vlada	Društva za upravljanje imovinom	Institucije elektroničkog novca	Ostali
Austrija	x	x	x									
Belgija	x	x	x									
Bugarska	x	x	x	X	x			x				x
Hrvatska	x	x	x	X	x	x	x	x		x	x	
Cipar	x	x	x	X			x					
Češka	x	x	x	X	x	x	x					
Danska	x	x	x	X		x	x	x	x			
Estonija	x	x	x	X			x	x	x			
Finska	x	x	x	X	x	x						
Francuska	x	x	x	X								x
Njemačka	x	x	x									
Grčka	x	x	x	x*								
Mađarska	x	x	x									
Irsk	x	x	x									
Italija	x	x	x	X	x	x	x			x	x	x
Latvija	x	x	x	X	x	x				x		
Litva	x	x	x	X	x	x						x
Luksemburg	x	x	x	x*								
Malta	x	x	x	x*								
Nizozemska	x	x	x	x*								
Poljska	x	x	x	X	x	x					x	x
Portugal	x	x	x	X	x	x		x				x
Rumunjska	x	x	x	X	x	x		x	x		x	x
Slovačka	x	x	x	X	x	x	x	x		x		x
Slovenija	x											
Španjolska	x	x	x	X	x	x	x				x	x
Švedska	x											
Ujedinjeno Kraljevstvo	x											
Island	x	x	x	X	x							
Norveška	x	x	x									

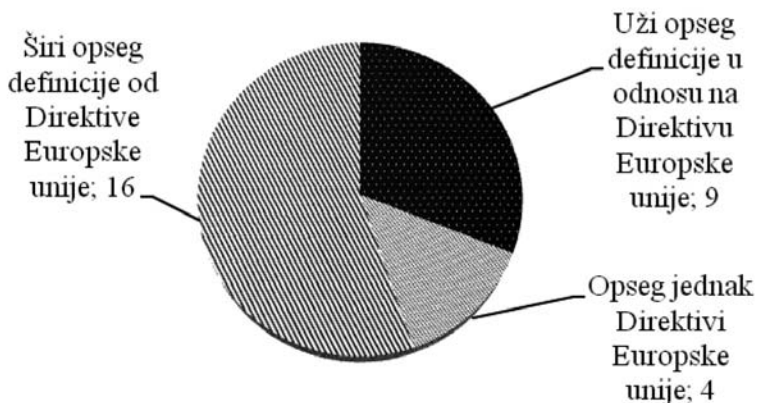
* Dopuštena je mogućnost, ali je zemlja članica ne koristi.

Izvor: Izrada autora na temelju (Federation of European Accountants, 2014., 5-6.)

Usporedbom analiziranih zemalja je moguće uočiti da postoje tri grupe zemalja: 1) zemlje koje su subjekte od javnog interesa definirale istovjetno Direktivi Europske unije; 2) zemlje koje imaju uže kriterije za definiranje subjekata od javnog interesa od Direktive; i 3) zemlje koje su uvele dodatne kriterije, ovisno o tome koja društva su smatrala osobito bitnima. Pritom više od polovice zemalja pripada trećoj skupini, kao što je vidljivo na grafikonu 1.

Također treba uzeti u obzir da je u međuvremenu došlo do izmjena u zakonodavstvima određenih zemalja. Prema službenoj web stranici Europske komisije, tijekom 2015. godine Portugal, Španjolska i Slovačka su uveli izmjene u Zakon o računovodstvu i/ili Zakon o reviziji (Europska komisija, 2016.).

Grafikon 1. Struktura analiziranih zemalja s obzirom na obuhvat definicije subjekata od javnog interesa

Izvor: Izrada autora na temelju (Federation of European Accountants, 2014., 5-6.)

Hrvatska se pritom ističe po broju kriterija kojima se definiraju subjekti od javnog interesa, zajedno sa zemljama poput Italije i Slovačke. Subjekti od javnog interesa su o okviru hrvatskog zakonodavstva definirani Zakonom o reviziji i novim Zakonom o računovodstvu, pri čemu je u tom smislu Zakon o računovodstvu puno detaljniji. Usporedba kriterija prema oba zakona je navedena u tablici 3.

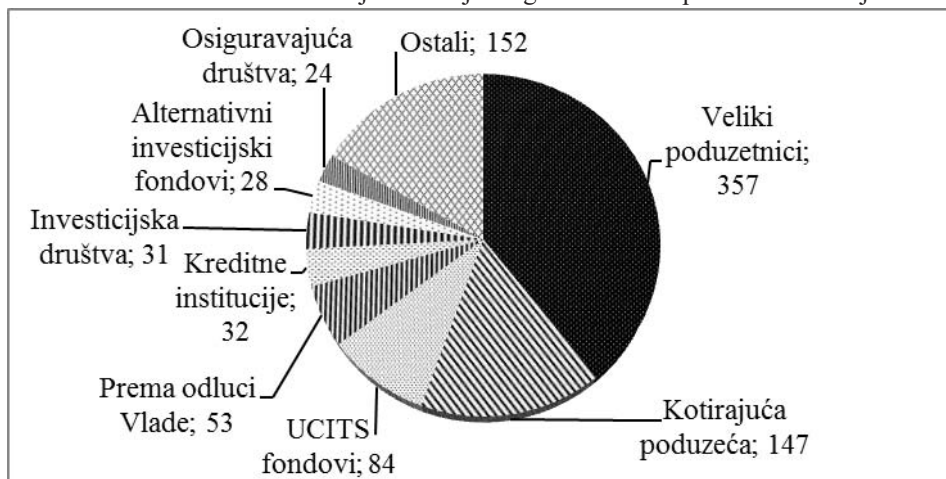
Tablica 3. Usporedba kriterija za definiranje subjekata od javnog interesa u zakonodavstvu Republike Hrvatske

Zakon o računovodstvu (NN 78/15, 134/15)	Zakon o reviziji (NN 146/05, 139/08, 144/12)
<ul style="list-style-type: none"> • poduzetnik koji je osnovan sukladno propisima Republike Hrvatske i čiji vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište bilo koje države članice kako je određeno zakonom kojim se uređuje tržište kapitala; • kreditne institucije; • institucije za elektronički novac; • društva za osiguranje i reosiguranje, leasing-društva, faktoring društva, • UCITS i alternativni investicijski fondovi; • društva za upravljanje UCITS fondovima i alternativnim investicijskim fondovima; • mirovinska društva i mirovinska osiguravajuća društva, društva za dokup mirovine, • investicijska društva, burze, operateri MTP-a, središnja klirinška depozitarna društva, operateri središnjeg registra i druge institucije tržišta kapitala; • Hrvatska banka za obnovu i razvitak; • trgovačka društva prema odluci Vlade Republike Hrvatske o popisu pravnih osoba od posebnog državnog interesa; • veliki poduzetnici sukladno Zakonu o računovodstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> • trgovačka društva čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi u prvoj kotaciji ili kotaciji javnih dioničkih društava; • veliki poduzetnici prema Zakonu o računovodstvu; • trgovačka društva od posebnog državnog interesa čiji temeljni kapital prelazi 300 milijuna kn prema Odluci Vlade Republike Hrvatske o popisu trgovačkih društava od posebnog državnog interesa.

Izvor: Izrada autora sukladno (Hrvatski sabor, 2015a, čl. 3) i (Hrvatski sabor, 2012., čl. 27)

Najbrojnija skupina subjekata koji se smatraju subjektima od javnog interesa u Republici Hrvatskoj, a nisu definirani Direktivom Europske unije, su veliki poduzetnici. Ako se zbroje subjekti prema svim kriterijima Zakona o računovodstvu, ukupno je 864 takvih subjekata. Pritom treba uzeti u obzir da određeni subjekti zadovoljavaju više kriterija, odnosno jedan subjekt može istodobno biti veliki poduzetnik, kotirati na burzi i biti kreditna institucija. Ako se uklone subjekti koji se javljaju više puta, procjena je da u Republici Hrvatskoj postoji ukupno 714 subjekata od javnog interesa, što je puno veći broj nego da se takvi subjekti definiraju samo u skladu s kriterijima Direktive Europske unije. Struktura subjekata od javnog interesa u Hrvatskoj prikazana je na grafikonu 2.

Grafikon 2. Struktura subjekata od javnog interesa u Republici Hrvatskoj

Izvor: Izrada autora na temelju (Financijska agencija - FINA, 2016.), (HANFA, 2016.), (Hrvatski sabor, 2015b) i (Zagrebačka burza, 2016.)

Ukupan broj aktivnih poduzeća u Republici Hrvatskoj je 145.800, što su posljednji raspoloživi podaci za 2013. godinu (Eurostat, 2016). Udio subjekata od javnog interesa je pritom 0,49% i prema tom kriteriju se Hrvatska nalazi na drugom mjestu među članicama Europske unije za koje su dostupni podaci. Jedina zemlja s većim udjelom je Irska (1,08%), a prosjek na razini Europske unije je 0,11%. Također, za većinu zemalja je karakteristično da unutar subjekata od javnog interesa prevladavaju kotirajuća poduzeća, no u Republici Hrvatskoj poduzeća čiji vrijednosni papiri kotiraju na Zagrebačkoj burzi čine tek 21% (tablica 4). Rezultati su bili i očekivani s obzirom na navedenu definiciju subjekata od javnog interesa. Ako se uzme uz obzir njezin opseg, bilo je očito da će obuhvatiti veliki broj poduzeća. S druge strane, kriteriji su dali naslutiti da će prevladavati veliki poduzetnici u strukturi subjekata od javnog interesa.

Tablica 4. Udjeli subjekata od javnog interesa u broju aktivnih poduzeća po zemljama Europske unije

Zemlja	Broj aktivnih poduzeća	Broj subjekata od javnog interesa	Udio broja subjekta od javnog interesa u broju aktivnih poduzeća	Broj kotirajućih poduzeća	Udio broja kotirajućih poduzeća u broju subjekata od javnog interesa
Austrija	432.745	1.000	0,23%	145	14,50%
Belgija	577.149	221	0,04%	102	46,15%
Bugarska	327.503	900	0,27%	N/A	/
Hrvatska	145.800	714	0,49%	147	20,59%
Cipar	49.361	N/A	/	104	/
Češka	968.621	321	0,03%	64	19,94%
Danska	216.262	900	0,42%	200	22,22%
Estonija	79.314	149	0,19%	13	8,72%
Finska	285.923	600	0,21%	120	20,00%
Francuska	3.184.427	2.533	0,08%	498	19,66%
Njemačka	2.972.456	1.600	0,05%	800	50,00%
Grčka	N/A	342	/	250	73,10%
Mađarska	473.767	102	0,02%	55	53,92%
Irska	185.530	2.000	1,08%	55	2,75%
Italija	3.904.219	1.430	0,04%	260	18,18%
Latvija	97.023	75	0,08%	33	44,00%
Litva	158.190	154	0,10%	20	12,99%
Luksemburg	30.223	N/A	/	23	/
Malta	30.494	94	0,31%	22	23,40%
Nizozemska	1.051.429	1.200	0,11%	125	10,42%
Poljska	2.015.249	500	0,02%	450	90,00%
Portugal	790.184	1.300	0,16%	77	5,92%
Rumunjska	689.985	500	0,07%	198	39,60%
Slovačka	398.895	600	0,15%	60	10,00%
Slovenija	134.601	70	0,05%	70	100,00%
Španjolska	2.951.815	8.000	0,27%	150	1,88%
Švedska	719.505	475	0,07%	475	100,00%
Ujedinjeno Kraljevstvo	2.126.780	2.300	0,11%	2.300	100,00%
Europska unija (28)	24.997.450	28.080	/	6.816	/

Izvor: izrada autora na temelju (Federation of European Accountants, 2014., 7-8.), (Eurostat, 2016.), (Financijska agencija - FINA, 2016.), (HANFA, 2016.), (Hrvatski sabor, 2015b) i (Zagrebačka burza, 2016.)

4.2. Koncentracija na revizorskom tržištu subjekata od javnog interesa

S obzirom da je opisano koje sve dodatne zahtjeve trebaju zadovoljiti revizori subjekata od javnog interesa, očito je da su takve revizije zahtjevnije i traže veći angažman revizorskog društva. Ako se uz to uzme i struktura subjekata od javnog interesa po zemljama, može se očekivati da to u najvećoj mjeri pogađa velika revizorska društva, odnosno primarno revizore iz skupine Velike četvorke.

Od ukupno 28 članica Europske unije, za 21 zemlju su poznati podaci o broju subjekata od javnog interesa i tržišni udio revizora iz skupine Velike četvorke, pri čemu su tržišni udjeli računati na temelju broja subjekata. Prosjek tržišnog udjela na razini zemalja Europske unije (ukupno 11 zemalja) je 84%, pri čemu u pojedinim zemljama, kao što su Finska i Irska, doseže i 99%. Uz to, analizirano je i 18 zemalja izvan Europske unije, gdje je prosječni udio revizora koji pripadaju Velikoj četvorci nešto niži i iznosi 70%. Udjeli po zemljama su prikazani u tablici 5. S obzirom da u pravilu postoji pozitivna korelacija između veličine revizorskog društva i veličine klijenta, može se očekivati da bi tržišni udio revizorskih društava bio još veći da su tržišni udjeli računati na temelju ukupnih prihoda klijenata.

Tablica 5. Udjeli revizorskih društava iz skupine Velike četvorke na tržištima subjekata od javnog interesa odabranih zemalja

Zemlja	Broj subjekata od javnog interesa	Udio revizora iz Velike četvorke	Baza za izračun tržišnog udjela
Austrija	1.000	91%	Broj subjekata od javnog interesa
Belgija	221	N/A	
Bugarska	900	40%	Visina revizorove naknade
Hrvatska	714	60%	Broj subjekata od javnog interesa
Cipar	N/A	N/A	
Češka	321	49%	Broj subjekata od javnog interesa
Danska	900	N/A	
Estonija	149	N/A	
Finska	600	99%	Broj subjekata od javnog interesa
Francuska	2.533	N/A	
Njemačka	1.600	N/A	
Grčka	342	N/A	
Mađarska	102	N/A	
Irska	2.000	99%	Broj subjekata od javnog interesa
Italija	1.430	N/A	
Latvija	75	N/A	

Litva	154	86%	Broj subjekata od javnog interesa
Luksemburg	N/A	N/A	
Malta	94	N/A	
Nizozemska	1.200	89%	Broj subjekata od javnog interesa
Poljska	500	87%	Broj subjekata od javnog interesa
Portugal	1.300	53%	Visina revizorove naknade
Rumunjska	500	N/A	
Slovačka	600	55%	Broj subjekata od javnog interesa
Slovenija	70	N/A	
Španjolska	8.000	N/A	
Švedska	475	95%	Broj subjekata od javnog interesa
Ujedinjeno Kraljevstvo	2.300	78%	Broj subjekata od javnog interesa
Island	475	N/A	
Norveška	N/A	93%	Broj subjekata od javnog interesa (Napomena: Velika četvorka + BDO)
Švicarska	1.876	85%	Tržišna kapitalizacija
Turska	2.300	79%	Broj subjekata od javnog interesa
Australija	2.300	95%	Tržišna kapitalizacija
Brazil	16.024	93%	Broj subjekata od javnog interesa
Kanada	7.500	60%	Broj subjekata od javnog interesa
Tajvan (Chinese Taipei)	2.267	80%	Broj subjekata od javnog interesa
Gibraltar	3.430	N/A	
Japan	3.500	73%	Broj subjekata od javnog interesa
Jersey (Kanalski otoci)	89	N/A	
Južna Koreja	1.868	56%	Broj subjekata od javnog interesa
Malezija	1.150	88%	Tržišna kapitalizacija
Novi Zeland	1.700	72%	Broj subjekata od javnog interesa (Napomena: Velika četvorka + BDO + Grant Thornton)
Rusija	5.500	11%	Broj subjekata od javnog interesa
Singapur	768	61%	Broj subjekata od javnog interesa
Šri Lanka	1.410	66%	Broj subjekata od javnog interesa (Napomena: Velika četvorka bez Deloittea)
Tajland	768	79%	Tržišna kapitalizacija

Izvor: Izrada autora na temelju (IFIAR, 2016.), (Federation of European Accountants, 2014., 7-8.), (Financijska agencija - FINA, 2016.), (HANFA, 2016), (Hrvatski sabor, 2015b) i (Zagrebačka burza, 2016.)

Tržišni udio revizorskih društava koji pripadaju Velikoj četvorci je u Republici Hrvatskoj za subjekte od javnog interesa niži od prosjeka Europske unije kad se tržišni udjeli računaju na temelju broja klijenata. Radi se o tome da se u Republici Hrvatskoj zapravo može govoriti o šest najvećih revizorskih društava, gdje značajne tržišne udjele imaju BDO Croatia i Baker Tilly Discordia (Sever Mališ, Brozović, 2016., 633.). Ako se promatraju samo kotirajuća poduzeća u 2014. godini, tržišni udio revizorskih društava iz skupine Velike četvorke računat na temelju broja klijenata je još niži i iznosi 36%. Međutim, kad se tržišni udjeli računaju na temelju prihoda klijenata ili ukupne imovine, koncentracija je puno veća (86%, odnosno 75%), što ide u prilog tvrdnji da najveća poduzeća angažiraju i najveća revizorska društva (tablica 6).

Tablica 6. Udio revizorskih društava iz skupine Velike četvorke na tržištu kotirajućih poduzeća u Republici Hrvatskoj

	Broj	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Klijenti revizorskih društava iz skupine Velike četvorke	54	338.877.352.515	91.428.065.108
Sva kotirajuća poduzeća	148	393.946.929.114	122.017.425.982
Tržišni udio revizorskih društava iz skupine Velike četvorke	36,49%	86,02%	74,93%

Izvor: Izračun autora na temelju (Zagrebačka burza, 2016.) i (Financijska agencija – FINA, 2016.)

5. ZAKLJUČAK

Intenzivna regulacija subjekata od javnog interesa i revizorskih društava, angažiranih od strane tih subjekata, usmjerena je na zaštitu stabilnosti cjelokupnog financijskog sustava. Napori za harmonizacijom i strožim nadzorom subjekata od javnog interesa su se opravdano pojačali nakon svjetske financijske krize, gdje je revizorska reforma na razini Europske unije rezultirala izmjenama Direktive o zakonskoj reviziji (kao dio horizontalne reforme usmjerene na sve obveznike revizije) te novom Uredbom koja uređuje reviziju subjekata od javnog interesa (kao dio vertikalne reforme, odnosno reforme usmjerene na specifične subjekte).

S obzirom da je zemljama članicama Europske unije dana relativno velika sloboda da na nacionalnoj razini modificiraju definicije subjekata od javnog interesa, očekivano postoje značajne razlike u obuhvatu subjekata od javnog interesa. U tom smislu se Republika Hrvatska izdvaja po opsežnosti svoje definicije, što posljedično dovodi do toga da ima drugi najveći udio broja subjekata od javnog interesa u broju aktivnih poduzeća među članicama Europske unije, pri čemu

najveći segment predstavljaju veliki poduzetnici sukladno Zakonu o računovodstvu. Definicija subjekata od javnog interesa je posebno značajna ako se uzme u obzir da za takve subjekte vrijede stroži zahtjevi vezani uz zakonsku reviziju financijskih izvještaja, primarno usmjereni na osiguranje neovisnosti i objektivnosti revizorskih društava. Između ostaloga, propisano je mnogo detaljnije izvještavanje, obvezna rotacija revizorskih društava, ograničenje pružanja nerevizorskih usluga i intenzivniji nadzor. Takvi dodatni zahtjevi otežavaju natjecanje srednjih i malih revizorskih društava na revizorskom tržištu subjekata od javnog interesa. U skladu s time je istraživanje pokazalo da revizorska društva iz skupine Velike četvorke imaju dominantan udio na navedenim tržištima u većini zemalja Europske unije, ali i u ostatku svijeta. S druge strane, to znači da nova pravila vezana uz reviziju subjekata od javnog interesa utječu na manji broj revizorskih društava, koja djeluju na međunarodnoj razini i posjeduju resurse za prilagođavanje navedenim promjenama.

LITERATURA

1. Deloitte, (2015.) Public interest entity: Definition and scope, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Audit/gx-audit-public-Interest-entity.pdf>, (pristupljeno 05. srpnja 2016.)
2. Europska komisija, (2010) Green Paper on Audit policy, http://ec.europa.eu/finance/consultations/2010/green-paper-audit/index_en.htm, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
3. Europska komisija, (2016.) National measures adopted following the audit reform, http://ec.europa.eu/finance/auditing/reform/index_en.htm#maincontentSec1 (pristupljeno 02. srpnja 2016.)
4. Europska komisija, (2016.) Reform of the EU Statutory Audit Market - Frequently Asked Questions (updated version), http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-2244_en.htm?locale=FR, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
5. Europski parlament i Vijeće, (2014a) Direktiva 2014/56/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni Direktive 2006/43/EZ o zakonskim revizijama godišnjih financijskih izvještaja i konsolidiranih financijskih izvještaja, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0056&qid=1467810197528&from=hr>, (pristupljeno 02. srpnja 2016.)
6. Europski parlament i Vijeće, (2014b) Uredba (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o posebnim zahtjevima u vezi zakonske revizije subjekata od javnog interesa, <http://eur-lex.europa.eu/>

- legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0537&from=HR, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
7. Eurostat, (2016.) Business Demography statistics, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Business_demography_statistics, (pristupljeno 05. srpnja 2016.)
  8. Federation of European Accountants – FEE, (2014.) Definition of Public Interest Entities (PIEs) in Europe – FEE Survey, http://www.fee.be/images/publications/auditing/PIE_definition_survey_outcome_141008.pdf, (pristupljeno 04. srpnja 2016.)
  9. Financijska agencija – FINA, (2016.) Registar godišnjih financijskih izvještaja, <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/prijavaKorisnika.jsp>, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
  10. Goldwasser, D. L., (2002.) The accounting profession's regulatory dilemma. CPA Journal, 72. (May), str. 8–13.
  11. HANFA, (2016.) Investicijski fondovi, drugi i treći mirovinski stup i isplata mirovina, tržišta osiguranja, leasing i faktoring – registri, <http://www.hanfa.hr/nav/107/publikacije.html>, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
  12. Hrvatski sabor, (2012.) Zakon o reviziji, Narodne novine 146/05, 139/08, 144/12, <http://www.zakon.hr/z/417/Zakon-o-reviziji>, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
  13. Hrvatski sabor, (2015a) Zakon o računovodstvu, Narodne novine 78/15, 134/15, <http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu>, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
  14. Hrvatski sabor, (2015b) Odluka o popisu pravnih osoba od posebnog državnog interesa, Narodne novine 144/10, 16/14, 55/15 i 105/15, <http://www.propisi.hr/print.php?id=9726>, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
  15. IAASB, (2015.) Reporting on Audited Financial Statements – New and Revised Auditor Reporting Standards and Related Conforming Amendments, <https://www.ifac.org/publications-resources/reporting-audited-financial-statements-new-and-revised-auditor-reporting-stand#node-32595>, (pristupljeno 05. srpnja 2016.)
  16. IESBA, (2007.) Exposure draft – Section 290 and 291 of the Code of Ethics, <http://www.iasplus.com/en/binary/ifac/0707ethicsed.pdf>, (pristupljeno 04. srpnja 2016.)
  17. IFIAR – International Forum of Independent Audit Regulators, (2016.) Members & Member Profiles, <https://www.ifiar.org/Members.aspx>, (pristupljeno 05. srpnja 2016.)
  18. Kim, H. et al. (2015.) Mandatory Audit Firm Rotation and Audit Quality, Journal of Applied Business Research, 31. (3), str. 1089-1106.

19. Krauss, P., Zülch, H., (2013.) Non-Audit Services And Audit Quality: Blessing Or Curse?, *Journal of Applied Business Research*, 29. (2), str. 305-325.
20. Le Voure'h, J., Morand, P. (2011.) Final report: Study on the effects of the implementation of the acquis on statutory audits of annual and consolidated accounts including the consequences on the audit market", ESCP Europe, http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/studies/201111-annex_en.pdf, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
21. Mazars, (2014.) Guidebook to the European Audit Reform: A new environment for PIEs and their auditors in Europe, <http://www.mazars.com/Home/News/Latest-News3/Guidebook-to-the-European-Audit-Reform>, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)
22. Sever Mališ, S., Brozović, M., (2016.) Audit firm tenure and audit quality: Case of listed companies in Croatia, *An Enterprise Odyssey: Saving the Sinking Ship Through Human Capital*, Zagreb: Faculty of Economics and Business, University of Zagreb, str. 628-637.
23. Svanstrom, T., (2013.) Non-audit Services and Audit Quality: Evidence from Private Firms, *European Accounting Review*, 22. (2), str. 337–366.
24. Zagrebačka burza, (2016.) Uređeno tržište – Popis izdavatelja, <http://zse.hr/default.aspx?id=36769>, (pristupljeno 06. srpnja 2016.)

Sanja Sever Mališ, Ph.D, Assistant Professor

Faculty of Economics and Business, University of Zagreb, Zagreb, Republic of Croatia
ssever@efzg.hr

Ana Novak, Ph.D, Assistant Professor

Faculty of Economics and Business, University of Zagreb, Zagreb, Republic of Croatia
anovak@efzg.hr

Mateja Brozović, mag. oec.

Faculty of Economics and Business, University of Zagreb, Zagreb, Republic of Croatia
mbrozovic@efzg.hr

**PUBLIC INTEREST ENTITIES IN SELECTED
COUNTRIES – DEFINITION AND SPECIAL
STATUTORY AUDIT REQUIREMENTS**

Review

Abstract

Public interest entities are usually defined as legal entities whose business performance affects the largest number of stakeholders, or the society as a whole. Given that the public interest can be defined in different ways, the definition of public interest entities also varies to some extent between different countries. Common regulatory approach at the level of the European Union is aimed at the harmonization and uniform application of the rules at the level of Member States, but not entirely. Despite the adopted definition of the public interest entity in the Directive of the European Parliament and the Council, the Member States are still given the possibility to modify the definition in the national legislation, depending on the specific public interest of each country. The aim of the paper is to explore the extent to which EU Member States use this benefit and how public interest entities are defined at the national level. The greatest emphasis will be on Croatia, where the definition of the public interest entities is incorporated in the new Accounting Act.

The definition of public interest entities is particularly significant in terms of the statutory audit. Since the wide range of stakeholders is interested in their financial statements, it is understandable that the additional requirements are set in connection to the statutory audit. It is directed at ensuring the integrity, independence, objectivity, transparency and reliability of audit firms that carry out

financial statements audit in public interest entities. The paper gives an overview of the specific requirements for such entities according to the European Union Directive and Regulation. Moreover, it explores the extent to which these additional requirements affect audit firms and how concentrated the audit market for public interest entities really is.

The research results show that there are significant differences in the way the Member States of the European Union define public interest entities. Certain countries have implemented minimum requirements of the Directive, while the others significantly expanded the definition and included additional entities. In terms of the comprehensiveness and expansion of the definition, Croatia stands out, along with countries such as Italy, Romania and Slovakia. Moreover, there are much stricter requirements imposed on audit firms that perform statutory audit in public interest entities, especially regarding independence, fees, quality control and reporting. These additional requirements mainly affect the largest audit firms, that is Big Four audit firms, given that they have a dominant market share in the majority of countries.

Keywords: *public interest entities, statutory audit, Croatia, European Union.*

JEL: M41, M42